

REGIONAL AGRARIAN STRATEGY - THE BASIS OF INCLUSIVE DEVELOPMENT OF THE REGION

Copyright © 2023 The Author/s
Peer review method: Double-Blind
Accepted: January 27, 2023
Published: February 20, 2023
Original scientific article
DOI suffix: 10.36962/NEC18012023-19

Paata Koguashvili,

professor of Georgian Technical University
<https://orcid.org/0000-0001-6491-9460>
e-mail: paata_koguashvili@hotmail.com

Ina Maisuradze,

Ph.D. Doctoral Student
of Georgian Technical University
e-mail: Inachkainachka@yahoo.com

ABSTRACT

The article examines the current conditions for the transformation of the economy and notes that the role of territorial factors in the development of the national economy, because of the imbalance of the regional development of the country, is increasing. The basis for developing a scientific concept of regional development is to achieve an unambiguous definition of the categories „region“ and „regional economy“. While maintaining the regulatory role of the state in the agricultural sector, even in a market economy, it is possible to maintain and increase the level of competition, and effectively ensure property rights and freedom of choice. In the conditions of a developed market economy, the state, with the help of various economic and financial instruments, provides constant and stable support to agriculture by redistributing income from more efficient to less efficient sectors of the economy.

The revival and dynamic development of the country's economy are possible when it is based on highly productive agriculture. Only in this case, the agricultural sector can play the role of a multiplier of socio-economic development both at the level of the whole country and its regions.

Keywords: Agrarian sector, region, regional economy, agriculture, economy.

REFERENCES:

1. Koguashvili P., Baratashvili E., Maisuradze I., Food clusters as a tool for increasing the efficiency of agribusiness // Modern science: innovations and perspectives. Proceedings of the 6th International Scientific and Practical Conference. SSPG Edition. Stockholm, Sweden. 2022. p. 198-211 ISBN 978-91-87224-02-7 URL: [https://sci-conf.com.ua/vi-mezhdunarodnaya-](https://sci-conf.com.ua/vi-mezhdunarodnaya-nauchno-prakticheskaya-konferentsiyamodern-science-innovations-and-prospects-6-8-marta-2022-goda-stokgolm-svetsiyaarhiv/)

[nauchno-prakticheskaya-konferentsiyamodern-science-innovations-and-prospects-6-8-marta-2022-goda-stokgolm-svetsiyaarhiv/](https://sci-conf.com.ua/vi-mezhdunarodnaya-nauchno-prakticheskaya-konferentsiyamodern-science-innovations-and-prospects-6-8-marta-2022-goda-stokgolm-svetsiyaarhiv/)

2. Koguashvili P., Kunchulia T; For the Agricultural Strategy of Georgia; Journal „Moambe“ N 28. 2010

3. P. Koguashvili; For the Strategy of an Agrarian Policy of Georgia. Scientific-Practical Conference; Kutaisi, 2011.

4. N. Chitanava; Peculiarities of the transformation of Georgian economy and the logic of formation of new strategies of development perspectives. Journal „Social Economy“ N4 (22); 2012 year.

5. N. Chitanava; New strategy of agricultural development in Georgia; Journal „Business and Legislation“ N1; 2013 year.

6. Kharashvili E., Agricultural development priorities in Georgia and Israel: innovative approaches and models, student scientific-practical journal „Student Research and Projects“, N 1-2, 2018.

7. Kharashvili, E., Gechbaya, B., & Mushkudiani, Z. (2019). Agro-food production trends and innovative export marketing strategy in Georgia. economic. Ecology. Society, 3 (3), 1-10. <https://ees-journal.com/index.php/journal/article/view/107>

8. Materials of the National Statistical Service of Georgia: www.geostat.ge

9. Maisuradze I., State promotion of small businesses operating in the agrarian sector of the region; J. „Economics“, Volume 105, N11-12, 2022. p.51-67. DOI:10.36962/ECS105/11-12/2022-51.

რაციონალური აგრარული სტრატეგია – რეგიონის ინკლუზიური განვითარების საფუძველი

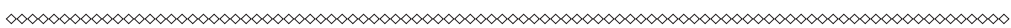
პაატა კოლუაშვილი,
სტუ პროფესორი
ელ-ფოსტა: paata_koguashvili@hotmail.com
ინა მაისურაძე,
სტუ დოქტორანტი
ელ-ფოსტა: Inachkainachka@yahoo.com

აბსტრაქტი

სტატიაში განხილულია ეკონომიკის ტრანსფორმაციის თანამედროვე პირობები და აღნიშნულია, რომ ეროვნული ეკონომიკის განვითარებაში იზრდება ქვეყნის რეგიონული განვითარების დისბალანსით გამოწვეული ტერიტორიული ფაქტორების როლი. რეგიონული განვითარების სამეცნიერო კონცეფციის შემუშავების საფუძველს წარმოადგენს „რეგიონის“ და „რეგიონული ეკონომიკის“ კატეგორიების ერთმნიშვნელოვანი განსაზღვრულობის მიღწევა. სახელმწიფოს მარეგულირებელი როლის შენარჩუნებით აგრარულ სექტორში საბაზრო ეკონომიკის პირობებშიც კი შესაძლებელია კონკურენციის დონის შენარჩუნება და გაზრდა, საკუთრებისა და არჩევანის თავისუფლების უფლებების ეფექტიანი უზრუნველყოფა. განვითარებული საბაზრო ეკონომიკის პირობებში, სახელმწიფო სხვადასხვა ეკონომიკური და ფინანსური ინსტრუმენტების მეშვეობით ახორციელებს სოფლის მეურნეობის მუდმივ და სტაბილურ მხარდაჭერას ეკონომიკის უფრო მაღალეფექტიანი სექტორიდან შემოსავლების გადახანჩლებით.

ქვეყნის ეკონომიკის აღორძინება და დინამიური განვითარება შესაძლებელია, როდესაც ის ეფუძნება მაღალმწარმოებლურ სოფლის მეურნეობას. მხოლოდ ამ შემთხვევაშია შესაძლებელი აგრარული სექტორის მიერ სოციალურ-ეკონომიკურ განვითარების მულტიპლიკატორის როლის შესრულება როგორც მთელი ქვეყნის, ისე მისი რეგიონების დონეზე.

საკვანძო სიტყვები: აგრარული სფერო, რეგიონი, რეგიონული ეკონომიკა, სოფლის მეურნეობა, ეკონომიკა.

შესავალი

საქართველოსა და მისი რეგიონებისათვის ერთერთ პრიორიტეტულ სფეროს წარმოადგენს აგრარული სექტორის განვითარება, პროდუქტიულობის არსებითი ზრდა და ამის საფუძველზე აგრარულ სექტორში დასაქმების ეკონომიკური სარგებლიანობის ამაღლება, რაც საბოლოო ჯამში არსებითად განსაზღვრავს ამ სფეროში და ზოგადად, ქვეყნის მთელი მოსახლეობის ცხოვრების დონეს.

წარმოების ტექნოლოგიურ, ორგანიზაციულ და ეკონომიკურ პროცესებში იგი წარმოადგენს ძირითად რგოლს ჯერ კიდევ სერიოზული გამოწვევების წინაშე მდგარი და მოსაგვარებელი ქვეყნის სასურსათო უსაფრთხოების უზრუნველყოფის საქმეში.

რეგიონის აგრარული სფეროს ეფექტიანი განვითარების აუცილებლობა, როგორც მისი ეკონომიკური საქმიანობის სისტემა-შემქმნელი ფაქტორი, ეკონომიკური პროცესების რეგიონა-

ლიზაციის მიმდინარე პირობებში წარმოადგენს რეგიონების სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების მნიშვნელოვან ელემენტს, ხოლო შიდა აგროსამრეწველო კომპლექსის ეფექტიანობისა და კონკურენტუნარიანობის გაზრდა ხდება სურსათით უზრუნველყოფის წინაპირობა, რომლის შედეგად მიღწეულ იქნება ქვეყნის ეკონომიკური და ეროვნული უსაფრთხოება.

თანამედროვე პირობებში სოფლის მეურნეობის სექტორის ფუნქციონირება, სასურსათო ბაზრებზე წარმოებული პროდუქციის ხარისხისა და კონკურენტუნარიანობის ამაღლების მზარდი მოთხოვნები და ქართული ეკონომიკის მსოფლიო სივრცეში ინტეგრაცია მოითხოვს სოფლის მეურნეობის სექტორის გარდაქმნის ახალ, დღემდე არსებულთან შედარებით კიდევ უფრო ეფექტიან მიმართულებებს და ფორმებს.

ძირითადი ტექსტი

საქართველოში, ათეული წლების განმავლობაში კულტივირებდა მისი ცალკეული რეგიონების სპეციალიზაცია, რომელიც ერთი მხრივ, განპირობებული იყო როგორც შრომის დანაწილებით სსრკ-ის ერთიან ეკონომიკურ სივრცეში, მეორე მხრივ კი საქართველოს მრავალმხრივი ბუნებრივ-კლიმატური პირობებით. შესაბამისად, ღია, საბაზრო ეკონომიკის პირობებში შეფარდებითი ეკონომიის პრინციპი განსაკუთრებით აქტუალური ხდება თითოეული რეგიონის აგრარული წარმოების პროფილისა და როგორც ქვეყნის, ისე საერთაშორისო სასურსათო ბაზარზე პოზიციონირების არსებითი გაუმჯობესებისათვის. საქართველოში საკმაოდ დაბალია სურსათით, კვების ძირითადი პროდუქტებით თვითუზრუნველყოფის დონე. კერძოდ, თვითუზრუნველყოფის დონე 100 პროცენტს აღემატება მხოლოდ კარტოფილის (115%) და ყურძნის (173%) მიხედვით. ბოლო მონაცემებით (2021 წ.), ხორბლით თვითუზრუნველყოფის დონე მხოლოდ 22 პროცენტია, სიმინდით - 74%, ბოსტნეულით - 61%, ხორციით - 51%, რძითა და რძის პროდუქტებით - 81%, კვერცხით - 98%.¹

ამასთან, „თვითუზრუნველყოფის დონე“ გვიჩვენებს მხოლოდ შესაბამისი რესურსის მთლიან მოხმარებაში ადგილობრივი წარმოების წილს, მაგრამ იგი არაფერს გვეუბნება, თუ მთლიანი მოხმარება (ადგილობრივ წარმოებას + იმპორტი - ექსპორტი) რამდენად შეესაბამება მოხმარების რაციონალურ

ნორმას. - როგორც ხშირად ხდება, კონკრეტული პროდუქტის მთლიანი მოხმარების რესურსები საგრძნობლად ჩამორჩებიან რაციონალური მოხმარებისათვის საჭირო რესურსების მარაგებს. ეს განსაკუთრებით მკაფიოდ ჩანს ხორცისა და ხორცპროდუქტების მიხედვით, სადაც თვითუზრუნველყოფის დონე, მართალია 51 პროცენტს შეადგენს, მაგრამ იმის გათვალისწინებით, რომ მთლიანი მოხმარება რაციონალური მოხმარების მხოლოდ 3/5-ია, ადგილობრივი წარმოება რაციონალური მოხმარების მასშტაბებთან მხოლოდ 31 პროცენტია. კიდევ უფრო დიდია აღნიშნული მაჩვენებლის განსხვავება საქართველოს რეგიონების მიხედვით, რასაც ქვემოთ ცხრილი ადასტურებს.

როგორც ვხედავთ, საქართველოს არც ერთ რეგიონში ხორცისა და ხორცპროდუქტების წარმოება არ აღწევს რაციონალური მოხმარების დონეს, მაგრამ თავად გრადაცია რეგიონების მიხედვით საკმაოდ მაღალია: 1.2%-დან დედაქალაქში 76.0%-მდე ქვემო ქართლში.

სამწუხაროდ, საქართველოს რეგიონების ასიმეტრიული განვითარება არაა მხოლოდ აგრარული სექტორისთვის დამახასიათებელი. - იგი ეკონომიკის სხვა დარგებშიც შეინიშნება. აღნიშნულის კომპლექსური გამოხატულებაა ის, რომ მშპ მოსახლეობის ერთ სულზე საქართველოს რეგიონებში საშუალო ქვეყნისმიერ მაჩვენებელს დაახლოებით 30 პროცენტით, ხოლო თბილისის მაჩვენებელს - თითქმის 2.2-ჯერ ჩამორჩება. შესაბამისად, საქართველოს ეკონომიკაში მიმდინარე ტრანსფორმაციის პროცესების ერთერთი მთავარი ამოცანა რეგიონების სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების დონის ამაღლება და გამოთანაბრებაა. რეგიონების შიდა რეზერვების ეფექტიანად გამოყენებისა და კონკრეტული ეკონომიკური სისტემის ფარგლებში საქმიანობის სრულყოფით.

ქვეყნის აგრარული სექტორის კრიზისიდან გამოყვანა და მისი განვითარების უზრუნველყოფა, რომელიც განსაზღვრავს მოსახლეობის ცხოვრების დონეს, წარმოადგენს ძირითად რგოლს ქვეყნის სასურსათო უსაფრთხოების უზრუნველყოფის საქმეში.

რეგიონული განვითარების სამეცნიერო კონცეფციის შემუშავების საფუძველს, პირველ რიგში, წარმოადგენს ისეთი კატეგორიების საბოლოო შინაარსის განსაზღვრა, როგორებიცაა „რეგიონი“ და „რეგიონული ეკონომიკა.“ „რეგიონის კონცეფ-

1 იხ. საქართველოს სოფლის მეურნეობა 2021. სტატისტიკური კრებული. თბილისი, სტატისტიკის ეროვნული სამსახური, გვ. 111-122.

ხორციის წარმოება და ხორციით უზრუნველყოფის დონე საქართველოს რეგიონების მიხედვით 2021 წელს

	საქართველოს მოსახლეობა, ათასი კაცი	ხორციის წარმოება, სულ, ათასი ტონა	ხორციის წარმოება მოსახლეობის ერთ სულზე	
			კგ	მოხმარების რაციონალურ ნორმასთან (63 კგ) შედარებით, %
საქართველო - სულ	3728,6	72,6	19,5	30,9
მათ შორის:				
თბილისი	1201,8	0,9	0,7	1,2
აჭარა	355,5	1,5	4,2	6,7
გურია	105,3	1,1	10,4	16,6
იმერეთი	466,6	12,1	25,9	41,2
კახეთი	304,6	10,0	32,8	52,1
მცხეთა-მთიანეთი	92,4	3,6	39,0	61,8
რაჭა-ლეჩხუმი და ქვემო სვანეთი	27,6	1,0	36,2	57,5
სამეგრელო-ზემო სვანეთი	301,6	8,3	27,5	43,7
სამცხე-ჯავახეთი	148,3	3,6	24,3	38,5
ქვემო ქართლი	434,5	20,8	47,9	76,0
შიდა ქართლი	250,5	9,6	38,3	60,8

THE NEW ECONOMIST / ახალი ეკონომისტი

ციას“ დიდი ყურადღება ექცევა თანამედროვე ეკონომიკურ, გეოგრაფიულ, სოციოლოგიურ და ურბანული დაგეგმვის ლიტერატურაში როგორც საქართველოში, ისე მის ფარგლებს გარეთ.

საქართველოს რეგიონული პოლიტიკის ძირითად დებულებებში რეგიონი განსაზღვრულია, როგორც „საქართველოს ტერიტორიის ის ნაწილი, რომელსაც აქვს ბუნებრივი, სოციალურ-ეკონომიკური, ეროვნული-კულტურული და სხვა პირობების ერთობლიობა.“ რეგიონი შეიძლება ემთხვეოდეს საქართველოს შემადგენელი სუბიექტის ტერიტორიის საზღვრებს ან აერთიანებდეს რამდენიმე შემადგენელი სუბიექტის ტერიტორიებს.

საქართველოს რეგიონების სოციალურ-ეკონომიკური განვითარებისათვის შემუშავებული სტრატეგიების ძირითად შინაარსს, რომელიც უზრუნველყოფს სასურსათო და, შესაბამისად, ქვეყნის ეკონომიკურ უსაფრთხოებას, წარმოადგენს სოციალურად ორიენტირებული საბაზრო ეკონომიკის პრინციპების განხორციელება და რეგიონის სოფლის მეურნეობის სფეროში ღრმა სტრუქტურული გარდაქმნების და კონკურენტუნარიანი საწარმოების

კომპლექსის შექმნა, რომლებიც ყველაზე ეფექტიანად იყენებენ ხელსაყრელ ფაქტორებს და მდგრადი ეკონომიკური განვითარების წინაპირობებს. რეგიონის აგრარულმა სექტორმა უნდა უზრუნველყოს:

1. სოფლის მოსახლეობის სოციალურ-ეკონომიკური განვითარება;
2. მაღალტექნოლოგიური სოფლის მეურნეობისა და სასურსათო წარმოების განვითარება;
3. გარემოსდაცვითი (ნიადაგდაცვითი) ღონისძიებების განხორციელება.

სოფლის მეურნეობა მჭიდრო კავშირშია კაცობრიობის პროდუქტიული ძალების განვითარებასთან და საწარმოო ურთიერთობებთან, მისი ევოლუციური განვითარების მთელ ისტორიულ გზაზე.

სხვადასხვა თეორიული შეხედულებებისა და კონცეპტუალური პრინციპების კრიტიკულმა ანალიზმა სოფლის მეურნეობის სფეროს განვითარების ბუნებისა და ევოლუციის შესახებ, საშუალება მოგვცა ჩამოგვეყალიბებინა რეგიონის სოფლის მეურნეობის სფეროს ცნება, რომელიც ეკონომიკური ტრანსფორმაციის თანამედროვე პირობებში უნდა

ჩაითვალოს ტერიტორიულ ფორმაციად, რომელიც წარმოადგენს ერთიან ბუნებრივ-გეოგრაფიულ და სოციალურ-ეკონომიკურ სისტემას, რომელშიც ხდება დაბალანსებული სასოფლო-სამეურნეო პროდუქციის რეპროდუქცირება (წარმოება, განაწილება, მიმოქცევა, მოხმარება) მისთვის დამახასიათებელი სპეციალიზაციით, რეგიონებს შორის შრომის გადანაწილებით, ინფრასტრუქტურის განვითარებით და გარემომცველი გარემოს დაცვით, მოსახლეობის რეპროდუქციისთვის ნორმალური წინაპირობების შესაქმნელად (დიაგრამა 1).

აგრარული სფერო, როგორც რეგიონის სოციალურ-ეკონომიკური ცხოვრების ფუნდამენტური რგოლი და სახელმწიფოს აგრარული და რეგიონული სოფლის მეურნეობის პოლიტიკის განხორციელების ობიექტი, არ უნდა შემოიფარგლოს მხოლოდ სასოფლო-სამეურნეო წარმოებით და უნდა მოიცავს რეგიონული, რეგიონთაშორისი და საერთაშორისო ტრანსფორმაციის ვექტორების მთელი სპექტრი, მისი განვითარების პერსპექტიული მიმართულებების შემუშავების მიზნით.

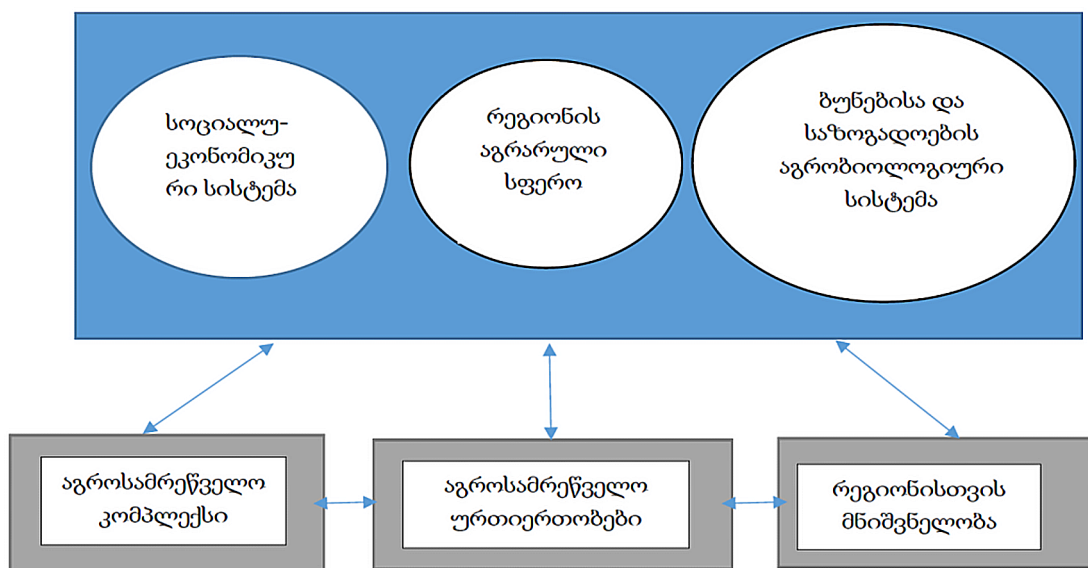
განვითარებული ქვეყნების პრაქტიკა გვიჩვენებს, რომ სახელმწიფოს მარეგულირებელი როლის შედეგად, სოფლის მეურნეობის სფეროში, საბაზრო ეკონომიკის პირობებში, შესაძლებელია კონკურენციის დონის შენარჩუნება და გაზრდა, საკუთრებისა და არჩევანის თავისუფლების უფლებების ეფექტიანი დაცვა. ყველა განვითარებულ ქვეყანაში, სხვადასხვა ეკონომიკური და ფინანსური ინსტრუმენტების მეშვეობით (მათ შორის დოტაციებისა და კომპენსაციების

სისტემა, გადასახადების შემსუბუქება ან განთავისუფლება, ტარიფების შემცირება სოფლის მეურნეობის რესურსებით სარგებლობაზე, ბიუჯეტიდან ანაზღაურების მქონე საკრედიტო და სადაზღვევო სისტემა და ა.შ.) სახელმწიფო ახორციელებს სოფლის მეურნეობის მუდმივ და სტაბილურ მხარდაჭერას დამატებული ღირებულების უფრო მასშტაბურად მფორმირებელი ინდუსტრიული სექტორიდან შემოსავლების გადანაწილებით. ეს შესაძლებელს ხდის ამ ქვეყნების მოსახლეობის არა მხოლოდ სურსათით უზრუნველყოფას, არამედ სასოფლო-სამეურნეო პროდუქციის მნიშვნელოვანი მოცულობის ექსპორტირებას. ბოლო მონაცემებით, მოსახლეობის ერთ სულზე აგრარული პროდუქციის ექსპორტი ევროკავშირის ქვეყნებში თითქმის 500 აშშ დოლარია, ხოლო აშშ-ში 470 დოლარზე მეტი. ამასთან, დასავლეთის ქვეყნებში სოფლის მეურნეობის სისტემური სამართლებრივი და ეკონომიკური მხარდაჭერა (სუბსიდირება, იაფი კრედიტი, დაზღვევა და ა.შ.) სტაბილურად იზრდება.

ჩვენი აზრით, რეგიონებისა და მთლიანად ქვეყნის მდგრადი განვითარება შესაძლებელია სოფლის მეურნეობის სექტორის ფუნქციონირებისათვის შემდეგი პირობების შექმნით:

- სასურსათო უსაფრთხოების უზრუნველყოფა;
- სარესურსო ბაზების დაცვა: მინის და წყლის რესურსები, მინერალური სასუქების მარაგები, მათი წარმოებისთვის საჭირო რესურსები;
- სოფლის მეურნეობის სფეროს ინფრას-

დიაგრამა 1. რეგიონის აგრარული სფერო

ტრუქტურის ფუნქციონირების სტაბილურობის უზრუნველყოფა.

მსოფლიო ქვეყნების მრავალწლიანი გამოცდილება ადასტურებს ერთ კანონზომიერებას: ქვეყანა, რომელიც არ ასტიმულირებს საკუთარი სოფლის მეურნეობის განვითარებას და არ აწარმოებს საკმარისი რაოდენობის სურსათს, ხდება სხვა სახელმწიფოების კონიუნქტურაზე დამოკიდებული. სოფლის მეურნეობა არეგულირებს ოპტიმალურ დონეზე ეროვნული ეკონომიკის განვითარებას, მის წონასწორობას და, ამავე დროს, უზრუნველყოფს ქვეყნის სასურსათო უსაფრთხოებას, რომელიც წარმოადგენს მისი ეკონომიკური უსაფრთხოების შემადგენელ ნაწილს.

1990-იანი წლების დასაწყისში საქართველოს სოფლის მეურნეობის ტექნიკურმა დეგრადაციამ, ძირითადი ფონდების უმეტესი ნაწილის დაკარგვამ, სოფლის მეურნეობის საწარმოების მიმდევრად ფინანსურმა მდგომარეობამ, რომლის დროსაც ნახევარზე მეტი მათგანი გახდა ნამგებიანი, ფაქტობრივად გამოიწვია აგრარული სექტორის კონკურენტუნარიანობის და საქართველოს სასურსათო დამოუკიდებლობის დაკარგვა. სოფლის მეურნეობის პროდუქციის წარმოების დეკონცენტრაციამ და ნატურალიზაციამ, რომელიც ნეოლიბერალური რეფორმების დროს მოხდა, ისიც განაპირობა, რომ სოფლებში დამკვიდრდა დაბალპროდუქტიული (10%-ზე ნაკლები), ნატურალურ-პატრიარქალური წარმოების წესი.

ამჟამად საქართველო, რომელსაც გააჩნია მნიშვნელოვანი ბუნებრივი პოტენციალი, დამოკიდებულია ისეთი პროდუქტების იმპორტზე, როგორცაა ხორცი, შაქარი, სასურსათო დანიშნულების მარცვლეული, ნაწილობრივ რძის პროდუქტები და მცენარეული ზეთი. ჩვენს მიერ მხოლოდ ამ საუკუნეში იმპორტირებულია 23.5 მლრდ. აშშ დოლარზე მეტი აგროსასურსათო დანიშნულების პროდუქცია, მაშინ როდესაც ექსპორტმა მხოლოდ 13.0 მლრდ. აშშ დოლარი შეადგინა.

დანყებული გარდაქმნების მეცნიერულად დასაბუთებული პროგრამის არარსებობა, შესაბამისად, მათი შესატყვისი მექანიზმების და აგრარულ სფეროში შემდგომი გარდაქმნების ლოგიკის არარსებობა, ქვეყნის აგროკომპლექსის რეგულირებაში სახელმწიფოს უშუალო მონაწილეობა, ინვესს საქართველოს აგრარული სფეროს მაღალი რისკისა და ტურბულენტობის ზონაში კიდევ გაურკვეველი დროით ყოფნას, რაც ადეკვატურად აისახება ეროვნული მეურნეობის განვითარების

დინამიზმსა და მოსახლეობის კეთილდღეობაზე. ეკონომიკური ტრანსფორმაციის პირობებში სოფლის მეურნეობაში, საჭიროა სახელმწიფოს მიერ მხარდაჭერილი და დაცული ინსტიტუტების შექმნა. ეს უკანასკნელი, თავის მხრივ, უზრუნველყოფს წარმოების ფაქტორების ბაზრის წარმოქმნასა და ეფექტიან ფუნქციონირებას, აქციონერების კონტროლს საკუთარ საწარმოებზე და საზოგადოებრივ უსაფრთხოებას.

აგროსასურსათო პროდუქციით თვითუზრუნველყოფის დონის არსებითი გაზრდა საჭიროებს ქვეყანაში თანმიმდევრული აგრარული რეფორმის განხორციელების აუცილებლობას, რომელიც უნდა ეფუძნებოდეს საქართველოში სოფლის მეურნეობის სფეროში დაგროვილ გამოცდილებას, ასევე ამ სექტორის განვითარებულ ქვეყნებში სახელმწიფო ხელშეწყობისა და რეგულირების საუკეთესო პრაქტიკას.

რეფორმის შედეგების და განვითარების კონცეფციის სტრატეგიის უმნიშვნელოვანესი მომენტების შეფასება ერთმანეთთან მჭიდრო კავშირში იმყოფება. ამჟამად, საქართველოს წინაშე დგას ამოცანა: განისაზღვროს სასოფლო-სამეურნეო და სამრეწველო პოლიტიკების შინაარსი, რათა უზრუნველყოს მათი განხორციელება და ქვეყნის ეკონომიკური უსაფრთხოება. ხისტი გლობალური კონკურენციის სამყაროში ჰაერივით აუცილებელია ქართული სოფლის მეურნეობის დაცვის, განვითარებისა და ეფექტიანი ფუნქციონირების მიზნობრივი სტრატეგია, კერძოდ:

- აგრო სამრეწველო კომპლექსში თანამედროვე ინდუსტრიული ბაზის აღდგენა და შექმნა;
- ქვეყნის რეგიონებში სოფლის მეურნეობის ეფექტიანი ფუნქციონირების მართვის ოპტიმალური პირობების განსაზღვრა;
- სოფლის მეურნეობის ბაზრების და მათი რეგულირების ეფექტიანი სისტემების განვითარება;
- რეგიონების სოფლის მეურნეობის სექტორისთვის სახელმწიფო დახმარების დონის გაზრდა და სასურსათო ბაზრების სამთავრობო რეგულირება;
- რეალური პროდუქციის მწარმოებლებისათვის სახელმწიფო მხარდაჭერის ეკონომიკური მექანიზმების ნორმატიულ-სამართლებრივი და საბაზრო ინსტრუმენტების გამოყოფა და სოფლის მეურნეობაში ფასების დისპარიტეტის გამოთანაბრება;
- აგროსამრეწველო წარმოებაში რესურ-

სული პოტენციალის რაციონალური გამოყენების გზების განსაზღვრა და აუცილებელი მოქმედებები როგორც დარგში, ასევე წარმოების ტერიტორიულ სტრუქტურაში;

- მიწათსარგებლობის რაციონალური გამოყენების უზრუნველყოფა სოფლის მეურნეობის სექტორში;

- საკანონმდებლო უზრუნველყოფა და ორგანიზაციული პირობების შექმნა ვერტიკალური და ჰორიზონტალური სანარმოო კოოპერაციისათვის და აგრო-სამრეწველო კომპლექსში ინტეგრაციისათვის;

- სურსათის იმპორტის რაციონალიზაცია და ამის საფუძველზე აგრო-სამრეწველო კომპლექსის ეფექტიანობის ამაღლება;

- საბაზრო სოციალურად ორიენტირებული პირობების ფორმირება, ქვეყნის სასურსათო უსაფრთხოების ადეკვატური დონის უზრუნველყოფა;

- აგრო-სამრეწველო კომპლექსის მიერ გამოშვებული პროდუქტების კონკურენტუნარიანობის გაზრდა წარმოების ზრდის, მასშტაბის ეფექტიანობისა და ხარისხის არსებითი გაუმჯობესების ხარჯზე;

- საქართველოს სასურსათო ბაზრის გამოსვლა მსხვილი საერთაშორისო სასურსათო კორპორაციების გავლენის სფეროდან, რომლებიც დოტაციების სისტემის საშუალებით ახდენენ ქართველი მწარმოებლების ბაზრიდან გაძევებას;

- შიდა ბაზრის დასაცავად ღონისძიებების სისტემის შემუშავება და საგარეო ბაზრებზე წარმატებული ექსპანსიის ზომები;

- საცხოვრებელი გარემოს ინფრასტრუქტურული მოწყობა და სოფლის გარემოში ღირსეული საცხოვრებელი პირობების უზრუნველყოფა;

- კვების ხარისხისა და მოხმარების მოცულობის ამაღლება, რომელიც მნიშვნელოვან გავლენას ახდენს მოსახლეობის ბუნებრივ მატებაზე.

ამ ამოცანების გადასაჭრელად, ჩვენი აზრით, აუცილებელია საქართველოს სოფლის მეურნეობის ლობის გაძლიერება მსოფლიო სავაჭრო ორგანიზაციაში, რომელიც შეძლებს აგროსამრეწველო კომპლექსის ინტერესების დაცვას, აგრარული პოლიტიკის სფეროში დარგის მაღალკვალიფიციური პროფესიონალების და მოქნილობის გამოყენების მეშვეობით, განსაკუთრებით სურსათის მსოფლიო ბაზრებზე.

როგორც განვითარებული ქვეყნის გამოც-

დილება გვიჩვენებს, ეკონომიკის აღორძინება წარმატებული გახდება მხოლოდ მაშინ, როდესაც დაეფუძნება განვითარებულ აგრარულ სექტორს, რომლის როლი არა მხოლოდ ეროვნული მეურნეობისთვის სახსრების მოპოვებაში, არამედ, უპირველეს ყოვლისა, იმაში მდგომარეობს, რომ გახდეს მულტიპლიკატორი, რომელიც ხელს შეუწყობს მთლიანად ქვეყნის რეგიონების სოციალურ-ეკონომიკურ დაჩქარებულ განვითარებას და გამოთანაბრებას.

დასკვნა

ეკონომიკის ტრანსფორმირებისა და გლობალიზაციის მიმდინარე პირობებში რეგიონის აგრარული სფეროს განვითარების სტრატეგია გვევლინება როგორც ეკონომიკური ზრდისა და რეგიონში მოსახლეობის ცხოვრების დონის გაუმჯობესების უმნიშვნელოვანესი ფაქტორი.

რეგიონის აგრარული სფეროს ეფექტიანი განვითარების აუცილებლობა, ეკონომიკური პროცესების რეგიონალიზაციის მიმდინარე პირობებში წარმოადგენს რეგიონების სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების მნიშვნელოვან ელემენტს, რომლის შედეგად მიღწეულ იქნება ქვეყნის ეკონომიკური და ეროვნული უსაფრთხოება. თანამედროვე პირობებში სოფლის მეურნეობის სექტორის ფუნქციონირება, სასურსათო ბაზრებზე წარმოებული პროდუქციის ხარისხისა და კონკურენტუნარიანობის ამაღლების მზარდი მოთხოვნები, განხორციელება და ქართული ეკონომიკის მსოფლიო სივრცეში ინტეგრაცია მოითხოვს აგრარული სექტორის გარდაქმნას და ამასთან ერთად ახალი, უფრო ეფექტიანი, მაღალი დამატებული ღირებულების შემქმნელი მიმართულებების დასახვას.

საქართველოს რეგიონების სოციალურ-ეკონომიკური განვითარებისათვის შემუშავებული სტრატეგიების ძირითად შინაარსს, რომელიც უზრუნველყოფს სასურსათო და, შესაბამისად, ქვეყნის ეკონომიკურ უსაფრთხოებას, წარმოადგენს სოციალურად ორიენტირებული საბაზრო ეკონომიკის პრინციპების განხორციელება და რეგიონის სოფლის მეურნეობის სფეროში ღრმა სტრუქტურული გარდაქმნების და კონკურენტუნარიანი სანარმოების კომპლექსის შექმნა, რომლებიც ყველაზე ეფექტიანად იყენებენ ხელსაყრელ ფაქტორებს და მდგრადი ეკონომიკური განვითარების წინაპირობებს.